



RŽURNÁL

Ročník 6 Číslo 3 Jesenné vydanie september 2017

Magazín priateľov a cestujúcich Košickej detskej historickej železnice

IMPULZ, NA KTORÝ SME ČAKALI

Košická detská historická železnica uspela v medzinárodnom projekte spolu s maďarským partnerom – úzkorozchodnou železničkou v Miškolci. Ide o úspech, ktorý môže našu železničku posunúť opäť o krok vpred. V projekte sme okrem iného získali aj časť peňazíkov na dokončenie staničnej budovy v stanici Čermel', či napríklad prvé financie na obnovu pôvodného koľajiska vo výhybni Vpred.

„Je to úspech, na projekte sme spolu s maďarskými priateľmi pracovali od roku 2015, najmä však vlani, keď sme dôkladne pripravovali samotný projektový zámer. V týchto dňoch je už rozhodnuté, že náš plán obnovy a rozvoja historických železničiek v Miškolci a Košiciach zaujal a uspel aj v medzinárodnej konkurencii projektových ideí,“ teší sa z úspechu predseda občianskeho združenia Detská železnica Košice Ľubomír Lehotský.

Realizácia medzinárodného projektu schémy Interreg, financovanej z Európskeho regionálneho rozvojového fondu, začne na jeseň tohto roku a potrvá dva roky. Na slovenskej strane patrí k najväčším investičným zámerom dokončenie výstavby prvej obnovenej staničnej budovy detskej železnice a tiež

umiestnenie druhej výhybnej koľaje v stanici Vpred. Práve táto koľaj bola od dokončenia železničky až do 90. rokov minulého storočia jej súčasťou.

K ďalším častiam projektu patria napríklad investície do vybavenosti staničnej budovy a samotných staníc, vyvinutie mobilnej aplikácie s informáciami o železničkách v Miškolci a Košiciach, či zakúpenie a spojznenie nového dieselového rušňa pre košickú železničku.

Železnica Lillafüred v Miškolci, ktorú spravujú maďarské štátne lesy, plánuje z projektu opraviť časť koľajiska, zreštaurovať vagón pre pasažierov a komplexne upraviť nástupnú stanicu železničky v meste Miškolci.

Realizácia projektu umožní navrátiť železničke infraštruktúru, ktorá k nej historicky prináležala a bezpodmienečne patrí ku každej historickej železničke. Zároveň čiastočne nahrádza investičný dlh, ktorý sa na detskej železnici zbieral v predchádzajúcich desaťročiach.

Ani tento projekt však nerieši všetky problémy košickej úzkorozchodky. Jedným z najpálčivejších naďalej ostáva technický stav samotnej trate, ktorá si na viacerých úsekoch vyžaduje vážnejší charakter opráv.

Igor Holéczy,
OZ Detská železnica Košice



NAVŠTÍVTE KOŠICKÚ DETSKÚ HISTORICKÚ ŽELEZNICU SEPTEMBER - DECEMBER

◆ 1. – 2. september PLNOU PAROU VPRED

Deň železnice. Program od 9:20 do 15:20.

◆ 9. september TELGÁRTSKY ŠPECIÁL



Predĺžte si leto a vydajte sa nostalgickým vlakom do Dobšinskej ťadovej jaskyne a na Telgártsku slučku.

◆ 30. september MARATÓNSKY VLAK



Vydajte sa s nami vlakom po stopách maratónskej histórie na trase Košice – Turňa nad Bodvou.

◆ 30. september NOC SVETIEL

Atraktívne nočné jazdenie na detskej železnici s programom pre všetkých, ktorí sa neboja tmy ☺ Program od 19:00 do 24:00.

◆ 30. september TOKAJSKÝ EXPRES



Nostalgickým vlakom (M 131) za kvalitným vínom a dobrou zábavou.

◆ 7. október VLAKOM DO SANOKU (POĽSKO)

Jazda do historického mesta Sanok. Prejazd Lupkowským tunelom, prehliadka najväčšieho skanzenu v Poľsku.

◆ 21. október TEKVICOVÁ SOBOTA

Ukončenie sezóny v netradičných kostýmoch a tekvicovou výzdobou. Čím divnejší kostým, tým lepšie...

◆ 28. október JAZDA DO JASOVA



Nostalgická jazda na trase Košice – Jasov . Medzev. Návšteva jasovského kláštora a Jasovskej jaskyne.

KRONIKA DETSKEJ ŽELEZNICE

Text: Beáta Dobrodenková, Ľubomír Lehotský, Zuzana Lehotská

Foto: archív DŽK, Ľubomíra Lehotská, Viliam Haberland

1. - 2. JÚL AKÉ BOLO VYSVEDČENIE?

V prvú prázdninovú sobotu sme tých, ktorí sa k nám prišli pochváliť vysvedčením, odviezli zdarma. Keďže nám počasie neprialo, akcia trvala aj počas nasledujúceho dňa. Nejednen usilovný žiak si tak mohol vychutnať víkend na detskej železnici a príjemnú jazdu Čermelským údolím.



CEZ PRÁZDNINY KAŽDÝ DEŇ



V júli a auguste sme po prvýkrát v histórii detskej železnice jazdili každý deň. Sme radi, že ste si k nám našli cestu. Neprerúšané jazdenie využili najmä prázdninujúce deti s rodičmi, starí rodičia s vnúčatami a turisti.

VEĽKÝ PRÍBEH... UŽ AJ AKO AUDIOKNIHA



Vďaka osobnému nasadeniu Ladislava Ballaya, nášho veľkého fanúšika, sa prvá komplexná monografia o jedinej zachovanej detskej železnici na Slovensku - Veľký príbeh malej železnice - dočkala zvukovej podoby. „V prípade vašej knihy to išlo veľmi rýchlo, pretože medzi nevidiacimi je veľký hlad samostatne si prečítať knihu o detskej železnici v Čermeli. Načítal ju herec Igor Šabek z kočovného divadla Drak. Nahrávka má 10 a pol hodiny,“ približuje L. Ballay nový prírastok v Slovenskej knižnici pre nevidiacich Mateja Hrebendu v Levoči. Prajeme vám príjemné počúvanie... Viac sa o tejto téme dočítate na www.detskazeleznica.sk.

29. JÚLA VLAKOM DO RAJA



V poslednú júlovú sobotu sme milovníkov výletov i vlakových nadšencov odviezli na trase KOŠICE- KYSÁK- MARGECANY- DOBŠINSKÁ ĽADOVÁ JASKYŇA- TELGÁRT. Dobšinská ľadová jaskyňa totiž láka bohatou ľadovou výzdobou. Tí, ktorí mali záujem, sa mohli previezť aj známou Telgártskou slučkou. Bohatá prírodná scenéria a vyše stometrový tehlový železničný most, známy ako Chmarošský viadukt, prilákal mnoho zvedavých pohľadov. O výlet bol mimoriadny záujem, preto si ho zopakujeme ešte 9. septembra. Lístky si môžete zakúpiť už teraz na www.detskazeleznica.sk.

31. JÚL VÝSTAVBA NÁVESTIDLA POKRAČUJE



Na konečnej stanici Alpinka "vyrastá" nové návestidlo. Jeho výstavba úspešne pokračuje. Pre Detskú železnicu je obnova zabezpečovacích zariadení veľkou výzvou. Závisí od mnohých pracovitých ľudí, ktorí sú ochotní pomôcť a takisto si žiada konzultáciu s odborníkmi. Veríme, že toto predsavzatie bude čoskoro realitou. Pokiaľ poznáte niekoho, kto by rád priložil ruku k dielu, neváhajte a kontaktujte nás! ☺

12. AUGUST HOR SA, NA GEMER!

Vlakom za UNESCO sme si to 12. augusta namierili priamo do srdca Gemera, do Štítnika a Slavošoviec. V dobovom sprievode sme sa vybrali na prehliadku evanjelického kostola v Štítniku, Ochtinskej aragonitovej jaskyne a zabávali sa na Štítnických hradných hrách.



DOSTAVALI SME PERÓN V ČERMELI NADÁCIA VÚB



Na detskej železnici už máme perón. Nové nástupište si pochvalujú najmä rodičia s kočíkmi, cyklisti, deti i ostatní cestujúci, ktorým sa do našich vlakov nastupuje a vystupuje už oveľa ľahšie. S výstavbou nám pomohli pracovníci spoločnosti Cesty Košice a naši dobrovoľníci. Výstavbu finančne podporila Nadácia VÚB sumou 3000 €. K novému perónu už čoskoro pribudne aj osvetlenie.

JAZDY S VÝKLADOM

Pracujeme na tom, aby ste sa u nás cítili dobre a čo-to sa dozvedeli aj zo zaujímavej histórie jedinej detskej železnice



na Slovensku. Novinkou tohtoročného leta je pravidelný výklad našich sprievodcov – mladých železničiarov pred odchodom vlaku priamo vo vozni.

MLADÍ TRAŤOVÁCI V PRÁCI

Najmenší dobrovoľníci z Košickej detskej historickej železnice vyrazili z vagónov na trať. Na niekoľko dní tak sprievodcovské rovnošaty a uniformy vymenili za montérky a vyskúšali si prácu traťových robotníkov. A veru, nadšeniu nebolo konca kraja. Veď umažať sa legálne, bez toho, aby ich mamky vyhrešili, alebo desiatovať v prírode, blízko trate..., to sú naozaj nezabudnuteľné zážitky. A potom unavení slastne zaspávať, že pomohli „svojej“ detskej historickej železnici, bolo vskutku nad všetky prázdninové zážitky.



NAVŠTÍVTE KOŠICKÚ DETSKÚ HISTORICKÚ ŽELEZNICU SEPTEMBER - DECEMBER

◆ 17. november VLAKOM A RETROBUSOM DO DOMICE

Vyďte sa s nami nostalgickými dopravnými prostriedkami na trasu Košice – Plešivec. Zažite paralelnú jazdu vlakom aj retrobusom.

◆ 2. december MIKULÁŠSKY EXPRES

Svätý Mikuláš rozdáva darčeky pre deti na trati Košice – Prešov a späť.

◆ 3. december MIKULÁŠSKE JAZDY NA DETSKEJ ŽELEZNICI

Jazdy so svätým Mikulášom, anjelmi a čertom v Čermeli. Program a prekvapenie pre všetky dobré deti. Odchody vlaku o 9:30 a 12:00.

**Sledujte nás na
www.detskazeleznica.sk
a na Facebooku.**

SEPTEMBER sobota, nedeľa a sviatky					
ČERMEL → Alpinka	 9:20	 11:20	 13:20	 15:20	 17:20
ALPINKA → Čermel'	 10:00	 12:00	 14:00	 16:00	 18:00
OKTÓBER iba v sobotu.					3.12 Mikulášsky vlak 
ČERMEL → Alpinka	 11:20	 13:20	 15:20	
ALPINKA → Čermel'	 12:00	 14:00	 16:00	
 Vlak vždy ťahá motorový rušeň Danka alebo Janka  Vlak ťahá parný rušeň Katka alebo Krutwíg <small>* Presídokvotaf si vyhradzuje právo z technických príčin alebo prevádzkovej nepriaznivej počasia meniť poradenie nasadiť motorový rušeň.</small>					

TÝŽDEŇ DOBROVOĽNÍCTVA NA DETSKEJ ŽELEZNICI

Prilož ruku k dielu a staň sa dobrovoľníkom na detskej železnici. Čaká ťa kopec práce a ešte viac zábavy, dobrá nálada a partia nadšených ľudí, ktorá ťa zaručene nakazí... Kedy? **16. - 22. septembra.** Kde? v Čermeli. Čakáme ťa :-)

**Daj nám o sebe vedieť
a pošli nám na seba kontakt
na kezeleznica@gmail.com**

Zavolaj aj kamarátov a kolegov...
Každá ruka a noha sa ráta :-)



Tešíme sa na teba!
Železničari z Čermel'a :-)



TAK TO VIDÍME MY – MLADÍ ŽELEZNIČIARI, ALEBO VEĽKÝ PRÍBEH MALEJ ŽELEZNICE OSLAVUJE 62 ROKOV

Text: Beáta Dobrodenková

Foto: Slavomír Kontúr, Martin Balkovský, Ľubomír Lehotský a archív OZ DŽK

Detská železnica v Košiciach je ozajstný unikát. Zachovala sa ako jediná z vtedajšieho Československa, kde ich však pôvodne bolo viacero. Premáva na trati Čermel' - Alpinka s nie príliš zvyčajným rozchodom 1000 milimetrov.

Košická detská historická železnica začala svoj príbeh 20. septembra 1955, keď bola slávnostne otvorená prevádzka z Čermel'a po stanicu *Vpred*. Išlo o prvú železnicu svojho druhu v Československu. Vagóny ťahala parná lokomotíva U 35.104, zvaná *Anička*. Rok na to, 1. mája 1956 o 16. hodine, bol uvedený do pravidelnej prevádzky aj druhý úsek zo stanice *Vpred* po vtedajšiu stanicu *Pionier* (dnes *Alpinka*). Ako už názov konečnej stanice prezrádza, išlo o pioniersku železnicu. Celú prevádzku, od prehadzovania výhybiek až po kontrolu lístkov vo vlaku mali na starosti pionieri - mladí železničiari. Za pomoci dospelých pracovníkov obsluhovali železnicu a boli tak nielen príjemným sprestrením jej prevádzky, ale predovšetkým budúcnosťou „modrej armády“.

Od roku 1962 došlo žiaľ k ukončeniu parnej prevádzky. Ďalšiu prepravu tak zabezpečovali nové lokotraktory TU 29.2003 (*Danka*) a TU 29.2002 (*Janka*). Parná prevádzka bola v tom čase pozastavená a lokomotíva *Anička* zlikvidovaná. Zastavenie parnej prevádzky v Čermel'skom údolí teda zrejme nebolo správnym riešením. Unikátne stroje boli odsúdené na zánik a pravá nostalgia sa z Čermel'a na istý čas vytratila.

Rok 1972 bol pre Detskú železnicu smutným. Havarijný



stav trate a nízka návštevnosť prispeli žiaľ k tomu, že prevádzku úplne zastavili. O dva roky neskôr však bola našťastie obnovená, nakoľko sa zrekonštruovala trať vďaka pomoci košických brigádnikov. Do prác sa dokonca zapojili aj študenti piateho ročníka medicíny na Lekárskej fakulte UPJŠ v Košiciach. Ďalšia rekonštrukcia prebiehala v rokoch 1986 - 1987, kedy boli vymenené mnohé časti koľajníc medzi stanicami.

Z dôvodu politických zmien po novembri 1989 bol zmenený názov z *Pionierskej železnice* na *Mládežnícku železnicu*, neskôr *Detskú železnicu*. Z rovnakých dôvodov bola premenovaná aj konečná stanica *Pionier* na *Alpinku*.





radi obdivujú rovnošaty a prácu železničiarov, ale v rámci toho ich naučíme mnohým užitočným veciam, komunikačným zručnostiam, zodpovednosti či fyzickej práci, ktorá je dnes mnohým deťom tak trochu vzdialená. Každoročne medzi sebou vítame nových železničných nadšencov, ktorí sa neboja priložiť ruku k dielu a pomôcť dobrej veci, ktorou je záchrana

kultúrneho a historického dedičstva.“

Dôkazom toho, že detská železnica v rukách občianskeho združenia prekvitá, je nielen nový prírastok - parná mašinka *Krutwig* - ale aj výstavba novej staničnej budovy a perónov. Tá by mala byť dokončená počas budúceho roka. „**Strecha budovy je vysunutá a v jej okolí budú lavičky, takže cestujúci sa aj v prípade nepriaznivého počasia dočkajú vláčka komfortne,**“ dodáva Ľubomír Lehotský. Prezradiť ešte môžeme, že sa chystá aj obnova zabezpečovacieho zariadenia a znovuvybudovanie výhybne Vpred.

Zaujímavosťou je, že detská železnica



sa môže pýšiť aj ďalším unikátom - nedávno o nej vyšla kniha, zvaná *Veľký príbeh malej železnice*. Dvojica autorov: Tomáš Haviar - Ľubomír Lehotský v nej podrobne popisuje 60 rokov dlhú históriu a mnohé prekážky, s ktorými sa detská železnica musela popasovať. A hoci je železnica naozaj malebná, rozhodne má za sebou veľký príbeh.



STAVEBNÝ RUCH NA DETSKEJ ŽELEZNICI AJ VĎAKA PODPORE VISIT KOŠICE

Text: Igor Holéczy

Foto: Ľubomír Lehotský



Detská železnica sa mení a my veríme, že k lepšiemu. Aj tento rok sme napríklad uskutočnili viacero pozitívnych zmien, ktoré vidno na prvý pohľad. V stanici Čermeľ pribudol po prvýkrát v histórii železničky spevnený vyvýšený perón a prebehla tiež úplná výmena verejného osvetlenia. Železnica sa tak opäť stala dostupnejšou, bezpečnejšou a krajšou.



Azda najvýraznejšou zmenou je vybudovanie dláždeného nástupišťa pozdĺž prvej koľaje v našej nástupnej stanici. „Nástupište je nie len estetické, ale výrazne uľahčuje pohyb starších ľudí či kočíkov a vozíkov po stanici a zároveň umožňuje pohodlnejšie nastupovanie do našich historických vozňov,“ poznamenáva k nástupištiu Ľubomír Lehotský, predseda OZ Detská železnica Košice. Nástupište zároveň spĺňa požiadavky aj na pohyb nevidiacich či slabozrakých ľudí, keďže je doplnené reliéfnou dlažbou.

Aj keď nástupište zvýšilo bezpečnosť a pohodlie cestujúcich, spevnený povrch láka žiaľ aj cyklistov, ktorí stanicou prechádzajú. Aj touto cestou ich prosíme o maximálne opatrnú jazdu cez areál stanice a prosíme ich, aby pri prechode týmto priestorom radšej z bicyklov zosadli.

Úplnou výmenou prešlo verejné osvetlenie stanice Čermeľ. Na stanici boli osadené nové stĺpy verejného osvetlenia s ekologickým svietidlami, ktoré znižujú spotrebu elektrickej energie. Vymenené boli tiež zemné elektrické vedenia k verejnému osvetleniu.

Vybudovanie perónu a výmena osvetlenia v stanici Čermeľ sa podarilo zrealizovať vďaka finančnej podpore Ministerstva dopravy a organizácie Visit Košice – Košice Turizmus, ktorej zriaďovateľom je mesto Košice.

RUDY A ŽELEZNIČNÉ ZÁZRAKY Z POĽSKA

Text: Tomáš Haviar

Foto: Ľubomír Lehotský

Horné Sliezsko sa pre mnohých spája s ťažbou nerastných surovín z hlbín zeme. Pre správneho fanúšika železníc je to nepredstaviteľne komplikovaná spleťka rôznych koľají, po ktorých jazdí nespočetné množstvo lokomotív. Ich história je azda ešte omnoho komplikovanejšia a zložitejšia ako ten najväčší uholný „ranžír“. No a pre obyčajného cestovateľa je to trošku smutná plochá krajina plná brezových hájikov obrastajúcich umelé kopce vyťaženej hlušiny. Jediným orientačným bodom sú komíny a veže banských výťahov. Cestujete po širokých magistrálach, ktoré sa zrazu v krajine križujú s ďalšími mnohoprúdovými cestami. O chvíľu netušíte či idete na sever, juh, či stále na západ. Mestá splynuli do obrovského súmestia a len nenápadné tabuľky vám oznámia, že tu už vládne iný starosta.

Pre úzkorozchodne pozitívnych má Sliezsko v okolí Katovic hneď niekoľko atrakcií. Keď pominieme rôzne banské expozície sú to: úzkorozchodná železnica v Bytomi, parková železnica v chorzówskom Sliezskom parku a úzkorozchodná železnica v Rudách. My navštívime najskôr poslednú z menovaných. Po úmornej ceste sme v jeden májový podvečer zastali pred bránou Historickej stanice úzkorozchodnej železnice v Rudách. Ešte predtým ako vstúpime, pripomeňme si trošku z histórie miestnych železníc.

Doprava v Hornom Sliezsku už od nepamäti bola spojená s ťažbou uhlia. Bohatosť nálezísk bola taká veľká, že

mnohý neváhali viesť o toto územie vojny. Ťažiarci striedali ťažiarov. V dobe zavedenia železničnej dopravy patrilo územie do Pruska. Už od roku 1851 začala spoločnosť Hornosliezskych úzkorozchodných železníc (nem. Oberschlesische Schmalspurbahn) stavať železnice spájajúce bane a spracovateľské podniky. Postupne sa vykrystalizovala hlavná trasa spájajúca Tarnowskie Góry s Katovicami (neskôr prerozchodovaná na rozchod 1435 mm). Na ňu nadväzovali mnohé odbočné trate tvoriace spolu jeden obrovský dopravný systém. Úzke miesta v závodoch striedali pravouhlé ulice v mestách. Staviteľia preto zvolili rozchod 785 mm. Dnes pre nás možno zvláštne atypický, no v čase stavby tratí v Prusku celkom bežný. V prepočte na dobovú mieru to bolo 30 pruských palcov a to už je číslo pekné. Vagóny sa spočiatku ťahali koňmi a prvé zavedenie parných strojov bolo neúspešné. No už v roku 1885 ich prevádzkovali vyše 51! Po prvej svetovej vojne vzniklo nové Poľsko. Ľudia z bohatého Horného Sliezka však prijali tento fakt nie práve s nadšením. Situácia vyvrcholila plebiscitom v roku 1922. Obyvatelia miest chceli ostať v Nemecku, tí z vidieka zasa v Poľsku. Konečná dohoda rozdelila územie na tretiny. Dve Poľskom, jedna Nemcom. Hranica delila i Hornosliezske železnice (vzniklo päť hraničných prechodov). A kde nám ostali Rudy?

Spolu s výstavbou hlavnej siete zväčša priemyselných železníc sa začalo aj so stavbou samostatných tratí. Jednou z nich bola trať Gliwice – Rudy – Racibórz s dĺžkou 51 km. Stavbu otvorili 15. októbra 1897 udelením koncesie firme Kramer & Co. Po prvom úseku z Gliwic do Rudy sa postupne až do roku 1903 predlžovalo do Racibórze. Trasa použila rozchod 785 mm. V Gliwiciach sa totiž napájala na miestnu pouličnú elektrickú železnicu a tá zase bola zapojená do systému Hornosliezskych železníc. Význam mala hlavne pre osobnú dopravu. Išlo



Posun v stanici Rudy sa vyrovná aj veľkej železnici

o najkratšiu spojnicu k normálnorozchodnej železnici v Racibórzi. Správnosť rozhodnutia potvrdili čísla prepravených osôb, ktoré po druhej svetovej vojne atakovali dva milióny pasažierov ročne. Trať až do roku 1945 ležala na nemeckom území a bola spravovaná spoločnosťou Verkehrsbetriebe Oberschlesien A. G. Až po skončení druhej svetovej vojny sa mierne skrátená trať (pre stavbu vodného kanála bola v roku 1933 trať v Racibórzi skrátená o 2 km) začlenila do PKP a stala sa plnohodnotnou súčasťou Hornosliezskych železníc. Osobná doprava bola zastavená 4. novembra 1991 a v nasledujúcom roku skončila aj nákladná. Pred demontážou malo železnice ochrániť vyhlásenie za kultúrnu pamiatku. Napriek tomu bola na 80% rozkradnutá. Obrat nastal v roku



... no je toto možné? Diví sa autor článku.

1994, kedy stanicu Rudy, najväčšiu na trati, spolu s halami opráv, lokomotívami, vagónmi a príslušnými úsekmi železnice prevzala do svojho majetku obec Kuźnia Raciborska. Vďaka podpore združenia, ktoré taktiež vzniklo v tom istom roku, a ďalších sponzorov sa začalo s obnovou areálu. V roku 2001 sa podarilo spojzduť pre turistickú prevádzku prvý úsek Rudy – Stanica s dĺžkou 4 km. V nasledujúcich rokoch zase druhý úsek Rudy – Paproć v dĺžke 2 km.

To nás už ale víta náčelník stanice



O pasažierov na sliezkej úzkokoľajke nie je núdzá



Náčelník Jarosław Łuszcz má všetko na dohľad z okna svojej pracovne.

Jarosław Łuszcz. Aj napriek pokročilému času s radosťou ukazuje celý areál a my sa nestačíme diviť. Priestor je oplotený, vydláždené peróny s dobovým osvetlením. Priamo na peróne stojí okrem vodárenskej veže aj staničná budova, ktorú stráži neodmysliteľný staničný pes. Žiaľ nie je pôvodná. Tá dnešná vznikla



Poľský posun na slovenský spôsob v podaní Ľubomíra Lehotského. Pravda je však taká, že tento raz musel fotografovať Tomáš Haviar.

po druhej svetovej vojne. Prechádzajúci front typickú pruskú hrádzenú budovu zničil. O to väčší obdiv vzbudzuje za koľajiskom stojaca „Lokomotywowna“. Hala z režného muriva ako vystrihnutá z katalógu železničného modelára. V jej útrobach sa skrývajú vagóny a lokomotívy v rôznych štádiách obnovy. Pán Jarosław číta údiv z našich tvári a stále prilieva olej do ohňa otváraním nových dvier do ďalších miestností plných pokladov. Okrem iného máme možnosť vidieť dvojnápravovú lokomotívu Siemens z roku 1897 (ex Huta Zygmunt v Bytomi), ktorá je schopná jazdy vlastnou silou s pripojeným agregátovým vozňom! Prehliadka pokračuje bývalými

dielňami, kde pôsobí klub vojenskej histórie so zameraním na nemecké vojsko počas druhej svetovej vojny. Inu, nemectvo tu majú v krvi...

Budovy stojace po obvodě areálu dopĺňa v strede koľajisko plné tých najrozličnejších exponátov. Pán Jarosław opäť podkuruje, keď detailne rozpráva svoje plány na obnovu tej ktorej lokomotívy. Nás napríklad zaujala parná pätnápravová lokomotíva s prípojným tendrom. Je to miestny unikát, nakoľko pôvodnú ťažkú nákladnú lokomotívu Tw53 (Fablok 3996/1954) v roku 1996 odstrojili, pripojili tender z lokomotívy Pw48 a preznačili na lokomotívu Pw53-02. Krátko bola zaradená do služby. Dnes je nečinná. Parnú prevádzku na úzkokoľajke zabezpečuje lokomotíva Las49-3343, ktorá však v čase našej návštevy podstupovala povinnú prehliadku kotla. Plný dojem sme sa odobrali na hotel, tešiac sa na druhý deň.

Ráno nás vo svojej kancelárii na poschodí staničnej budovy opäť privítal náčelník stanice. Po večernej obhliadke sme mu položili otázku, ako sa dá takáto vec financovať. Okrem peňazí z grantov je to jeho hobby a peniaze zarobené prevádzkou rýchleho občerstvenia rád investuje do obnovy inventáru. Navyše, ako sám priznal, je jeho záľubou aj odlievanie a príprava modelov na liatie.

To už bol dolu pod nami čulý ruch. Od 1. apríla sa vlaky rozbiehajú niekoľkokrát denne na oba smery podľa platného cestovného poriadku. Vypravujú sa podľa dňa, sezóny ako aj obsadenosti. Výkony v smere na Papróc boli v čase našej návštevy obsluhované trojnápravovou motorovou lokomotívou LyD1 spolu s tromi otvorenými vagónmi. V smere na Stanicu sa jazdieva motorovým vozňom MBxd2 alebo súpravovým vlakom na čele s Faurom Lxd2. Pracovné vlaky a posun v stanici zabezpečovala lokomotíva Wls75. S radosťou využijeme možnosť „súkromnej“ prehliad-

ky tratí. Do stanice Papróc berieme Faura Lxd2. Cestou míňame ešte ďalšie atrakcie areálu ako modelové koľajisko umiestnené v bývalej nádrži pohonných hmôt, či útulnú reštauráciu s ihriskom pre najmenších. Trať vedie listnatým lesom po takmer absolútnej rovine. Prekonávame niekoľko prejazdov, most a úsek, kde práve menia podvaly. Konečná výhybňa sa pred nami ukazuje už po krátkej chvíli. Pán Jarosław prezradza plány na predĺženie tohto úseku. Po návrate odstavíme Faura a presadáme do motorového vozňa MBxd2. Vydávame sa na cestu do stanice Stanica. Trať ide opäť po rovine hustým lesom. Ľubo si to skúša aj za radiacím pultom a potajme sníva o takom vozni u nás



v Košiciach. Na koncovej výhybni sme dobehnutý pracovným vlakom. Robíme ešte pár posledných fotografií a vraciame sa späť.

Ani si neuvedomujeme ako rýchlo beží čas a nás čaká ešte dlhá cesta. Pán Jarosław Łuszcz však vyťahuje ďalší tromf z rukáva a pozýva nás na návštevu jeho železničky v Sliezskom parku v Chorzówe. Takéto niečo sa neodmieta. Lúčime sa s milými a ochotnými ľuďmi príslubom, že sa určite s radosťou vrátíme.

Opäť ideme po nekonečných magistralách, okolo brezových lesíkov cez veľké križovatky pustou krajinou Horného Sliezska za ďalším dobrodružstvom. Už nám to tu nepripadá také beznádejné. Vieme, že tam za haldami nás čaká ďalší malý vláčik.



V Rudách majú naozaj čo ešte opravovať

DETSKÉ ŽELEZNICE NA UKRAJINE

Text: Ľubomír Lehotský
Foto: Oliver Dučák

Detská železnica, ktorá sa na Slovensku, resp. v Česko-slovensku zachovala ako jediná, má svoje „sesternice“ najmä v krajinách bývalého spoločenstva RVHP a predovšetkým na území niekdajšieho Sovietskeho zväzu. Dochovali sa najmä v Rusku, Bielorusku, Gruzínsku či Arménsku. Najbližšie to však máme do Maďarska či na Ukrajinu. A práve tam sme sa v krátkom čase boli pozrieť viackrát. Zvedavosť a záľuba v cestovaní sa spojili a vďaka tomu aj navštívil dve detské železnice na Ukrajine náš vyslaný reportér Oliver Dučák.

„Hlavným cieľom bola detská železnica v meste Ľvov, kde som sa už v zime, spolu s Tomášom Haviarom a Ľubomírom Lehotským stretol so sympatickými mladými pracovníkmi tamojšej železničky. Žiaľ, krátkosť návštevy nám nedovolila pozrieť sa priamo na úzkokoľajku, a tak som musel do Ľvova znova,“ hovorí Oliver Dučák o pohnútkach opätovnej návštevy Ukrajiny. V rámci cesty tiež navštívil obnovenú detskú železničku v Užhorode, s ktorou práve tá košická pred niekoľkými rokmi spolupracovala na príprave projektu, ktorý však v silnej konkurencii starobylých pamiatok neprešiel.



Súprava na stanici Parková v Ľvove

UŽHOROD

Užhorodská detská železnica, ktorej prevádzka bola obnovená len nedávno, a to iba v tomto roku, sa nachádza v centre mesta. Dostať sa tam dá od mosta pre peších (Пішохідний міст), ktorý spája Pravoslávne a Botanické nábrežie. Na stanici Молодіжна (Mládežnícka) Olivera prijala milá náčelníčka Detskej železnice v Užhorode Viera Oleksijevna, ktorá ho oboznámila s prevádzkou a zákutiami miestnej úzkokoľajky. Trať užhorodskej detskej železnice, dlhšieho vyše kilometra sa vinie okolo parku na brehu rieky Uh,

kde sa nachádza aj botanická záhrada. Vláčik s dvomi krytými vagónikmi ťahá diesellový rušeň TU2, u nás prezývaný aj Malý Sergej. Pôvodné rušne, ktoré premávali v Užhorode, sú už údajne zošrotované a tak je doprava zabezpečovaná lokomotívou privezenou z asi 150 km vzdalenej Boržavskej úzkokoľajky z depa Korolevo. Odvieť sa je možné zo stanice Mládežnícka do stanice Park pod hradom. Stanica susedí s kúpaliskom. Cestovný lístok pre dospelú osobu stojí 20 UAH čo (pri súčasnom kurze cca 29,00 UAH = 1,00€) nepredstavuje vysokú čiastku. V letnej sezóne 2017 vlaky premávajú z východnej stanice od 11:00 do cca 15:27. Návšteva detskej železnice predstavuje neoddeliteľnú časť exkurzie v Užhorode a každý milovník železničiek by si túto príležitosť nemal nechať ujsť, rovnako ako miestny hrad či múzeum ľudovej architektúry.

ĽVOV

Aj na Ľvovskej detskej železnici v Stryjskom parku bol Oliver očakávaný, tentoraz zástupcom náčelníka Jurijom Malančukom. Sprievodcov mu robila sympatická dvojica mladých železničiarov Oľa a Andrej. Železnička má dve stanice s roztomilými, ale nie príliš originálnymi názvami: Slnčná a Parková. Trať má niečo cez kilometer, no na stanici Parková sa nachádza aj depo, kde sú mašinky odstavované a udržiavané.



Súprava na stanici Molodizhna v Užhorode



Mladý rušňovodič v Ľvove

Práve týmito priestormi Olivera previedol jeden z mladých železničiarov Danylo. Ukázal mu nielen techniku a priestory, ale predniesol aj odborný výklad o tunajších rušňoch. Zaujímavosťou je, že v Ľvove mladí železničiari môžu pracovať aj ako rušňovodiči, hoci nemajú ani 18 rokov. (Na Slovensku legislatíva niečo podobné nepovoľuje). Títo mladí rušňovodiči sú samozrejme pod dozorom skúsených rušňovodičov z veľkej železnice. Na stanovišti sa zároveň okrem dospelého rušňovodiča nachádza aj mladý pomocník rušňovodiča, takže na samotnom rušni už veľa voľného priestoru nezostáva.

Vozový park Ľvovskej detskej železnice pozostáva z dvoch Malých Sergejev TU2 a rušňa TU3 (Té-účko) z Československa (známe napr. z JHMD či Korytničky).

TU3 je momentálne nepojazdná, kvôli problémom s naftou a tak len odpočíva v depe. Do vlaku sú radené 4 kryté vozne podobné tým v Užhorode. Prvý vlak vyráža zo stanice Parková o 12:00 a jazdí sa do cca 14:00. Po štyroch jazdách nastáva obedňajšia prestávka a po nej nasledujú 4 poobedňajšie jazdy od 15:00 do cca 17:00. Cestovný lístok pre dospelú osobu stojí 10,00 UAH.

„Návštevu oboch detských železničiek odporúčam každému návštevníkovi Užhorodu a Ľvova. Obe sú to krásne mestá s bohatou históriou a milými ľuďmi, ktorí síce pôsobia na prvý pohľad trochu nevrlo, no je to len tenučká škrupinka, typická pre ľudí z bývalého ZSSR. Po jej prelomení sa často menia na usmievavých a srdečných priateľov, ktorí radi a ochotne pomôžu každému turistovi.“ dodal Oliver Dučák.



Oliver Dučák (druhý zľava) s mladými železničiarimi a ich odborným dozorom na stanici Soňačna

UNESCONADOSAH.SK

VLAKOM ZA UNESCOM

PROGRAM

Návšteva turisticky zaujímavej lokality zapísanej na Zozname svetového kultúrneho a prírodného dedičstva UNESCO – Jasovskej jaskyne – a ďalších prírodných i kultúrnych atrakcií v jej okolí.

DO JASOVA

28. OKTÓBER 2017

Košice
region
turizmus



UNESCONADOSAH.SK

VLAKOM ZA UNESCOM

PROGRAM

Návšteva turisticky prítiahlivej lokality zapísanej na Zozname svetového kultúrneho a prírodného dedičstva UNESCO – Jaskyne DOMICA – a ďalších prírodných i kultúrnych atrakcií v jej okolí.

DO DOMICE VLAKOM A RETROBUSOM

17. NOVEMBER 2017

R/ PREDAJ LÍSTKOV

ONLINE
www.unesconadosah.sk
Počet miest je obmedzený.
WWW.DESTSKAZELEZNICA.SK

OSOBNĚ
Lístky si môžete kúpiť aj osobne, v Regionálnom informačnom bode na Hlavnnej 48 v Košiciach.

Košice
region
turizmus



ANKETA

Text a foto: Martin Balkovský

Mladých železničiarov z tohtoročného náboru sme sa opýtali na ich dojmy zo služieb na detskej železnici.

DAVID BUDAI
12 ROKOV



Pred náborom som si predstavoval, že tu budem štikať lístky aj prestavovať výhybky a to aj reálne robím. Baví ma aj vypravovanie vlakov. Prekvapilo ma, že návštevníkom robíme výklad o histórii našej železnice. Rýchlo som sa ho však naučil a zároveň sa aj veľa nového dozvedel. Je tu zábava a na služby sa už pýtali aj kamaráti, tiež by sa tu chceli prihlásiť.

KRISTIÁN DADEJ
9,5 ROKOV



Na detskú železničku som prišiel, aby som mohol štikať lístky a pomáhať v prevádzke. Zistil som, že sprievodca nielen štika lístky, ale má oveľa viac povinností. Prekvapilo ma, že musí dávať koncovky na posledný vagón vlaku, pomáhať cestujúcim s kočíkmi a bicyklami. Najkrajším zážitkom bola jazda v Krutwigu z Čermela až na Alpinku. Určite tu chcem slúžiť aj v ďalšej sezóne.

LAURA ŽOFČÁKOVÁ
9 ROKOV



Aj keď som dievča, rodičia ma tu nasilu neťahali. Sama som chcela prísť, pretože ma bavia vlaky. Je tu príjemná atmosféra, stretávam sa s mnohými ľuďmi. Najradšej štikám lístky a po každej jazde, keď všetci vystúpia, upratujem vagóniky. Pod sedadlami, ale aj na stanici zbieram odpadky, aby bola naša železnica stále čistá.

JAKUB KUBA
8,5 ROKOV



Po náboře som si chcel vyskúšať všetky funkcie v prevádzke. Nevadí mi, že cez prázdniny vstávam skoro ráno do služieb, pretože sa teším, ako budem vo vagónoch zdravieť ľudí a štikať lístky. Je tu super, pretože som radšej v prírode ako doma za počítačom. Mám aj nových kamarátov.

Želám si, aby sme mali stále plno a získali tak viac peňazí na dokončenie budovy v Čermeli

UNESCONADOSAH.SK

VLAKOM CEZ TELGÁRTSKE VIADUKTY

PROGRAM
Výlet nostalgickým vlakom k Dobšinskej ľadovej jaskyni, zapísanej na Zozname svetového dedičstva UNESCO, a k najkrajším technickým pamiatkam železnice v jej okolí.

TELGÁRTSKY ŠPECIÁL

9. SEPTEMBER 2017

PREDAJ LÍSTKOV

ONLINE
www.unesconadosah.sk
Počet miest je obmedzený.
www.detskazeleznica.sk

OSOBNĚ
Lístky si môžete kúpiť aj osobne, v Regionálnom informačnom bode na Hlavnej 4B v Košiciach.

NOC SVETIEL NA DETSKEJ ŽELEZNICI

sobota 30. september 2017 19:00 - 24:00

Košice - stanica Čermel • www.detskazeleznica.sk

- Vlak každú hodinu
- DJ
- Svetelná šou
- Program
- Bezplatné autobusy z Nám. Maratónu mieru

ZACHRAŇUJEME HISTORICKÉ VOZIDLO - ROSNIČKU

VSK MINERAL s.r.o.

člen skupiny
VSK MINING GROUP

Text a foto: Zuzana Lehotská

Dobrovoľníci a nadšenci železničnej histórie z občianskeho združenia Detská železnica Košice sa rozhodli zachráňovať ďalší rušeň. Tentoraz ide o hydraulikú „Rosničku“, ktorú im sa symbolickú cenu odpredala spoločnosť VSK MINERAL, s. r. o., ktorá sa zaoberá ťažbou kameňa. A práve z vlečky neďaleko lomu v Slanci ju môžu poznať aj mnohí cestujúci, ktorí jazdia vlakom v smere Košice – Čierna nad Tisou. Dlhé roky tam stojí sama, opustená na prázdnej kolaji, nečinná a neschopná práce. Dobrovoľníci si však trúfajú rozpochybovať aj túto „hydrauliku“ a opäť ju postaviť do čela vlakov. Tentoraz už nie nákladných, ale nostalgických, s ktorými sa akoby vrece roztrhlo.

„Teší nás pochopenie spoločnosti VSK MINERAL a ich rozhodnutie odpredať lokomotívu nadšencom a nezhodnotiť ju ako kovový odpad v zberných surovinách. Vzhľadom na to, že ľudia majú

stále radšej nostalgické jazdy vlakom, budeme sa snažiť ju do niekoľkých rokov opraviť a sprevádzkovať tak, aby prinášala radosť cestujúcim, najmä deťom,“ povedal predseda OZ Detská železnica Košice, Ľubomír Lehotský.

„Nie všetko, čo je staré, je šrot. Aj v spomínanej „Rosničke“ je morálna hodnota. Vložili ju tam konštruktéri, ale aj ľudia, čo sa v nej vozili. Čo nevieme využiť my, môžu zužitkovať druhí. O to viac, že pôjde o nostalgické jazdy, ktoré chcú ponúknuť nadšenci a dobrovoľníci železničnej histórie. V dnešnej uponáhľanej dobe sa to hodnotí dvojnásobne,“ uviedol Stanislav Rákoš, konateľ spoločnosti VSK MINERAL, s. r. o.

Rosničky sa začali vyrábať koncom 50-tych rokov v pražskej fabrike ČKD. Nová trojnápravová motorová lokomotíva mala najšť uplatnenie najmä v ľahkom posune na priemyselnej vlečkách alebo



v ľahkej traťovej službe. Ako prenos výkonu sa určil spoľahlivý hydrodynamický a namiesto zastaralého spojnicového pohonu náprav, bol zvolený princíp prenosu pomocou kĺbových hriadeľov.

Maximálna rýchlosť T 334.0 bola 60 km/h v režime traťovej prevádzky a 30 km/h v režime posunovacom.

Rušeň tohto typu boli vyrábané vo viacerých závodoch: v závode ČKD Sokolovo v Prahe - Libni (90 ks), v závode TATRA na Smíchove (235 ks), v SMZ v Dubnici nad Váhom (140 ks) a v TSM Martin (131 ks), kde ich výroba aj v roku 1973 skončila, pričom spolu bolo vyprodukovaných 596 lokomotív.



**Jazdíme
na uhlie z firmy**



KIMEX

ĎAKUJEME!

KOŠICKÁ DETSKÁ HISTORICKÁ ŽELEZNICA

PLNOU PAROU VPRED!

Rok sa s rokom stretol a opäť sme starší. Týka sa to aj jedinej zachovanej detskej železnice na Slovensku. V tomto roku si už pripomínáme šťastných 62 rokov od jej vzniku. Oslávte spolu s nami jej narodeniny a podelte sa o radosť počas programu Plnou parou vpred 1. a 2. septembra.

Plnou parou vpred je najväčším podujatím organizovaným každoročne na detskej železničke. Počas dvoch dní

môžu návštevníci nazrieť do zákulisia prevádzky, navštíviť stanovište rušňovodiča a kuriča či povoziť sa v kabíne strojvodcu.

Prípravené sú netradičné súťažné disciplíny, ktoré preveria zručnosti našich rušňovodičov, ľudová i moderná hudba, vystúpenie šaša pre deti, modelová železnica. Najmenší sa budú môcť opäť povoziť na minivláčiku, či koníkoch. Bez poriadnej penovej šou v podaní medzevských hasičov to už

inak ani nejde. Nebude chýbať ani historická hasičská striekačka a technika, minizoo a na stanici Alpinka sa dočasne rozložia aj indiáni.

Počas podujatia budú návštevníkom vydávané špeciálne historické kartónové lístky, ktoré vám ochotne vydajú a skontrolujú naši mladí železničari.

Všetci ste srdečne vítaní...

Program podporilo Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky a mesto Košice.



Deň Košickej detskej historickej železnice



PLNOU V PAREU V PRED!

1. - 2. SEPTEMBER 2017

Odchody zo stanice
Čermel' v Košiciach

9:20 / 11:20 / 13:20 / 15:20 / 17:20

DEFILÉ
RUŠŇOV

MODELOVÁ ŽELEZNICA

HISTORICKÁ HASIČSKÁ STRIEKAČKA

SÚŤAŽE RUŠŇOVODIČOV

PROGRAM PRE DETI

OBČERSTVENIE

PRISTAŠE

INDIÁNI

PENOVÁ ŠOU

JAZDENIE NA KONI

MINIZOO

Program podporilo Ministerstvo dopravy
a výstavby Slovenskej republiky a mesto Košice.

www.detskazeleznica.sk

